

Sygnatura akt II C 738/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2022 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi- Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący sędzia K. T.

Protokolant stażysta K. Z.

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2022 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy w powództwa Z. W.

przeciwko G. J.

o zachówek

1. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę (...),25 (trzydzieści trzy tysiące sześćset osiemdziesiąt dziewięć 25/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 27 czerwca 2020 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. obciąża pozwaną na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego dla Łodzi- Widzewa w Łodzi kwotą (...) (tysiąc siedemset dwadzieścia siedem) złotych tytułem opłaty sądowej od pozwu, której nie miała obowiązku uiścić powódka;
4. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę (...) (trzy tysiące sześćset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt II C 738/21

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 30 kwietnia 2021 roku (data nadania w placówce pocztowej) Z. W. reprezentowana przez pełnomocnika w osobie adwokata, wniosła o zasądzenie od G. J. kwoty 34529,24 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 27 czerwca 2020 roku do dnia zapłaty tytułem zachowku po zmarłym dziadku J. W.. Ponadto wniosła o zwolnienie od kosztów sądowych w całości oraz zasądzenie od pozwanej kosztów procesu. Powódka została zwolniona w całości od kosztów sądowych.

(pozew k. 4-6, pełnomocnictwo 7, postanowienie k. 29)

W odpowiedzi na pozew pozwana reprezentowana przez pełnomocnika w osobie adwokata wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki kosztów procesu. Kwestionowała powództwo co do zasady z uwagi na sprzeczność roszczenia z zasadami współżycia społecznego, jak i co do wysokości.

(odpowiedź na pozew k. 31-37, pełnomocnictwo k. 38)

Sąd ustalił:

J. W. był dziadkiem powódki. Po J. W. do całego spadku na podstawie testamentu zostali powołani jego syn D. W. oraz siostra G. J.. Spadkodawca zmarł 9 lutego 2018 roku, testament spadkodawcy został otwarty i ogłoszony w Sądzie Rejonowym dla Łodzi- Widzewa w Łodzi w dniu 1 kwietnia 2019 roku w sprawie o sygn. akt II Ns 1234/18. J. W. zmarł jako rozwiedziony. Miał dwóch synów: D. W. i P. W., którego wydziedziczył. P. W. miał córkę Z. W., która w dacie zgonu spadkodawcy była małoletnia.

(bezsporne, a także odpis postanowienia k. 12, odpis skrócony aktu urodzenia Z. W. k. 12a, kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu spadkodawcy k. 53, kserokopia odpisu skróconego aktu urodzenia P. W. k. 54, kserokopia testamentu k. 55)

W skład masy spadkowej po spadkodawcy wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...). W skład masy spadkowej wchodzi samochód marki V. (...). Zadłużenie spadkodawcy wynosiło łącznie 36864,48 zł, na które składało się zadłużenie wobec: (...) -534,26 zł W. - 515 zł, T. - 473,78 zł, (...) 247,41 zł, (...) 5082,55 zł, L. - 723,25 zł, (...) 74,64 zł, B. (...) - 715,01 zł, (...) 101,48 zł, S. M.- 4319,03 zł, (...) - 12076,47 zł, S.(...) - 2001,6 zł. Koszty pogrzebu wyniosły 15100 zł. Wszystkie długi były wymagalne przed otwarciem spadku. Koszty pogrzebu i pochowku uwzględniają kwotę zasiłku pogrzebowego (4000 zł), który otrzymała pozwana. W skład masy spadkowej po spadkodawcy nie wchodziły inne składniki.

(saldo k. 20-23, wezwania do zapłaty k. 24, k. 40-44, k. 46-48, harmonogram k. 25-26, zaświadczenie k. 27, informacja o zadłużeniu k. 45, rozliczenie k. 50, rachunek k. 51)

Wartość rynkowa spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w Ł. przy ulicy (...) wynosiła 229000 zł., wartość samochodu wynosiła 10000 zł.

(bezsporne)

Spadkodawca był w konflikcie ze swoją pierwszą żoną J. i synem P.. Powódka miała dobry kontakt ze swoją babcią J., pierwszą żoną spadkodawcy. Były wysyłane zaproszenia dla spadkodawcy na chrzciny i komunię powódki przez babcię J., mimo to spadkodawca nie przyszedł na uroczystości. Powódka nie miała żadnego kontaktu ze spadkodawcą. Nie interesował się on wnuczką, nigdy w żadnej formie nie kontaktował się z nią. Powódka nie próbowała nawiązać relacji z dziadkiem, bo przez tyle lat była z jego strony cisza. Kiedyś ojciec powódki próbował w jej imieniu czynić próby nawiązania relacji ze spadkodawcą. Pozwana także zwracała się do spadkodawcy, aby nawiązał kontakty. Powódka nie zna przyczyn niechęci spadkodawcy do niej. Powódka z pisma z sądu skierowanego do jej ojca dowiedziała się o śmierci spadkodawcy. Nie wie gdzie jest grób spadkodawcy.

(zeznania świadka J. J. (2) k. 158v-159, zeznania powódki k. 159-159v, zeznania pozwanej k. 159v-160)

Pozwana nie utrzymywała i nie utrzymuje kontaktów z powódką. Nie miała też kontaktu z ojcem powódki i J.. Nie było żadnych relacji rodzinnych. Pozwana nie знаła też drugiego syna spadkodawcy D.. Pozwana, po otrzymaniu pisma od pełnomocnika próbowała nawiązać kontakt z powódką. Zostawiła numer telefonu pełnomocnikowi powódki, aby ona się z nią skontaktowała. Powódka nie widziała takiej potrzeby.

(zeznania świadka J. J. (2) k. 158v-159, zeznania powódki k. 159-159v)

Pismem z dnia 11 grudnia 2019 roku powódka zaprosiła pozwaną do negocjacji celem ugodowego załatwienia sprawy o zachowek.

(pismo k. 13, potwierdzenie nadania k. 14)

Pismem z dnia 16 czerwca 2020 roku powódka, w sytuacji, gdyby nie doszło do działu spadku po spadkodawcy, wezwała pozwaną i D. W. do zapłaty solidarnie na jej rzecz kwoty 69334 zł tytułem należnego zachowku po J. W. w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania. W przypadku dokonania działu spadku powódka zażądała od pozwanej

i G. W. zapłaty na swoją rzecz kwot po 34667 zł terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania. Wezwanie doręczono G. J. w dniu 19 czerwca 2020 roku, zaś D. W. w dniu 30 czerwca 2020 roku.

(pismo k. 15-16)

Pismem z dnia 9 kwietnia 2021 roku powódka wezwała pozwaną do zapłaty na jej rzecz kwoty 34529,24 zł tytułem należnego zachowku po J. W. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres od dnia 27 czerwca 2020 roku do 09 kwietnia 2021 roku w kwocie 1505 zł i dalszymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie do dnia zapłaty w terminie 3 dni od dnia doręczenia wezwania.

(pismo k. 17-18, potwierdzenie nadania k. 19)

W piśmie z dnia 22 kwietnia 2021 roku pozwana zaproponowała powódce zapłatę zachowku w kwocie 10000 zł płatną w 5 ratach.

(pismo k. 132-133v, potwierdzenie nadania k. 134)

Powódka ma 20 lat. Studiuje zaocznie i odbywa kurs w celu otwarcia własnej działalności gospodarczej. Utrzymuje się z prac dorywczych, wyprowadza zwierzęta. Powódka nie szuka zatrudnienia.

(zeznania powódki k. 159-159v)

Pozwana prowadzi gospodarstwo domowe z mężem. Utrzymują się z emerytur w łącznej kwocie 5200 zł. Nie posiadają innych źródeł dochodów ani oszczędności. Pozwana w wyniku działu spadku po J. W. otrzymała mieszkanie z obowiązkiem spłaty D. W.. Pozwana spłaciła łącznie 111000 zł. Na spłatę przeznaczyła wszystkie posiadane oszczędności oraz część pieniędzy otrzymanych od syna. Pozwana w 2020 roku przekazała w drodze umowy darowizny swoje mieszkanie synowi, w którym obecnie mieszka jego córka. Pozwana chce zamienić się z synem mieszkaniem i zamieszkać w lokalu spadkodawcy. Lokal wymaga kapitalnego remontu.

(zeznania świadka J. J. (2) k. 158v-159,

Pozwana ma nadciśnienie, choruje na serce. Po przebytych covidzie pogorszył się jej stan zdrowia.

(zeznania pozwanej k. 159v-160)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części. Podstawę prawną zgłoszonego przez powódkę roszczenia stanowił art. 991 § 2 k.c. Nie budzi wątpliwości, że w niniejszej sprawie powódce przysługuje roszczenie o zachówek. Ponieważ ojciec powódki został wydziedziczony przez spadkodawcę, powódce na podstawie art. 1011 k.c. przysługuje własne prawo do zachowku. W celu ustalenia wysokości zachowku należy najpierw określić udział spadkowy stanowiący podstawę do obliczenia zachowku. Wyjść trzeba tutaj od ustalenia udziału, w jakim uprawniony byłby powołany do spadku z ustawy, z uwzględnieniem treści art. 992 k.c. Następnie udział ten mnoży się, stosownie do art. 991 § 1 k.c.- w przypadku powódki przez 2/3. Spadkodawca J. W. był rozwiedziony, miał dwoje dzieci: D. W. i P. W., którzy dziedziczyliby po nim spadek w częściach równych po 1/2. Ponieważ P. W. został wydziedziczony jego udział wynoszący 1/2 spadku przypada powódce. Powódka w dacie otwarcia spadku była małoletnia. Stąd jej udział zachowkowy, na podstawie art. 991 § 1 k.c. wynosi 1/3 substratu zachowku ($1/2 \times 2/3$).

Kolejnym etapem obliczania zachowku jest ustalenie tzw. substratu zachowku (art. 993- 995 k.c.), tj. określenia czystej wartości spadku - czyli różnicy pomiędzy stanem czynnym spadku (wartością wszystkich praw należących do spadku, według ich stanu z chwili otwarcia spadku), i cen z chwili orzekania o zachowku, a stanem biernym spadku (sumą długów spadkowych, z pominięciem jednak długów wynikających z zapisów i poleceń). W sprawie zgodnie ustalono, że wartość majątku to: 229000 zł mieszkanie i 10000 zł samochód, łącznie 239000 zł. Od kwoty tej należy odliczyć długi w całości wskazane przez pozwaną tj. łącznie 36864,48 zł (k. 35). Kwota zadłużenia za mieszkanie jest niesporna

(4319,03 zł). W pozwie są przyjęte (uznane) także inne długi bo powódka je odliczyła od aktywów: w całości wobec (...) (12076,47 zł) oraz S. (2001,60 zł) i w znacznej części co do (...) (4427,21 zł z 5082,55 zł). Co do pozostałych długów: pozwana udowodniła koszty pogrzebu (k. 50, 51). Wysokość zasiłku pogrzebowego wynosi 4000 zł, a rachunki są na łączną kwotę 15100 zł (12000 zł + 3100 zł). Roszczenie w tym zakresie należało uznać za zasadne w całości. Nie ma znaczenia, który ze spadkobierców poniósł koszty pogrzebu i jak się rozliczyli bo zgodnie z 922 kc są to długi spadkowe. Dodatkowo w dokumencie z k. 51 znajduje się oświadczenie wykonawcy, że 12000 zł to kwota wyłącznie za pomnik spadkodawcy, a nie innych osób pochowanych w grobowcu. Co do pozostałych długów, został jedynie zgłoszony zarzut w pozwie i na rozprawie (k. 5 odw i 148), że nie są one wymagalne oraz, że są to długi spadkobierców. Powódka nie kwestionuje jednak ich kwoty. Bez znaczenia jest zatem wymagalność, czy to długi spadkodawcy czy już (częściowo) spadkobierców, które w ocenie Sądu należy uwzględnić. Z pism załączonych do odpowiedzi na pozew na okoliczność długów można wywnioskować, że są to długi istniejące na chwilę otwarcia spadku, ewentualna różnica w łącznym zadłużeniu (dodatki uboczne) nie ma znaczenia, skoro powódka nie kwestionowała ich wysokości. Pozwana jest jednym ze spadkobierców testamentowych J. W.. Jako siostra nie byłaby uprawniona do zachowku w tym konkretnym przypadku, bo byli spadkobiercy ustawowi ją wyprzedzający (synowie). Dlatego nie pomniejsza się o jej zachówek kwoty z jakiej odpowiada. Substrat zachowku (239000 zł) pomniejszony o kwotę długów spadkowych (36864,48 zł) daje kwotę 202135,52 zł. Należny powódce zachówek wynosiłby zatem $\frac{1}{3} \times 202135,52 \text{ zł} = 67378,50 \text{ zł}$. Ponieważ został dokonany dział spadku po J. W., pozwana przestała odpowiadać solidarnie za długi spadkowe, a odpowiada w stosunku do wielkości udziału (art. 1034§2 k.c.). Powódka zatem zasadnie żąda zasądzenia połowy kwoty przypadającego na nią zachowku. Dlatego Sąd zasądził na jej rzecz kwotę 33689,25 zł. Co do odsetek były one należne jak w żądaniu pozwu (art. 481 § 1 k.c.). Pismem z dnia 16 czerwca 2020 roku powódka wezwała pozwaną do zapłaty w terminie 7 dni kwoty 34667 zł tytułem zachowku po J. W.. Wezwanie zostało doręczone w dniu 19 czerwca 2020 roku (w aktach jest wezwanie na pozwaną oraz odrębne na jej pełnomocnika k. 15 i 16 z dowodem nadania na pełnomocnika plus odpisem ręcznym). W żądaniu pozwu siedmiodniowy termin liczono od dnia doręczenia wezwania, tj. od dnia 27 czerwca 2020 roku. Strona pozwana nie kwestionowała sposobu naliczania odsetek, zatem zasądzono je zgodnie z żądaniem pozwu. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu.

W ocenie Sądu nieuzasadniony jest zarzut sprzeczności roszczenia z zasadami współżycia społecznego. Wina za brak relacji spadkodawca- powódka i pozwana – powódka leży po stronie samego spadkodawcy i pozwanej. Były to osoby dorosłe odpowiedzialne za relacje. N. i nieutrzymywanie relacji przez dziadka z wnuczką jest sytuacją nietypową, odpowiedzialność za nią ponosi- przy braku szczególnych okoliczności- osobę dorosłą. Sytuacja materialna pozwanej także nie uzasadnia zarzutu opartego na tym przepisie. Pozwana sama wyzbyła się majątku jakkolwiek nie pod tytułem darmym na rzecz syna ale syn i tak ma obowiązki wobec rodziców zajmowania się nimi. Dlatego nieuzasadnione jest stanowisko pozwanej, że nie ma z czego zapłacić bo przeniosła na syna prawo do lokalu. Pozwana już w 2019 roku była informowana o roszczeniach powódki, mimo to dokonała przeniesienia własności lokalu w 2020 roku.

Na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. zasądzono na rzecz powódki od pozwanej koszty: wynagrodzenie pełnomocnika 3600 zł i opłatę skarbową od pełnomocnictwa 17 zł, łącznie 3617 zł. Powódka nie ostąpiła się ze swoim żądaniem w 2,44%, wygrała zaś w 97,56%.

Na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd obciążył pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi kwotą 1727 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, której nie miała obowiązku uiścić powódka.